

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MÄRTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

Høringsuttalelse vedrørende forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnopplæringen

Denne høringsuttalelse er avgitt av Norges Døveforbund

Innledning

Innledningsvis ønsker vi å gi honnør for det arbeidet som er gjort. Dokumentet er et godt utgangspunkt som styringsverktøy, men dokumentet har noen mangler som vi vi påpeke i det følgende.

Den nye generelle delen av læreplanverket skal medføre et verdiløft i skolen, og beskriver det forpliktende grunnsynet som skal prege og støtte pedagogisk praksis i skolen. Dette er en betydelig ambisjon og vi må sikre at det endelige resultatet oppfyller denne intensjonen.

Som forskrift til opplæringsloven, samt intensjonen om at den generelle delen skal være forpliktende og i aktivt bruk i den daglige virksomheten på skolen, er dette et svært viktig dokument. Utformingen må derfor være praktisk anvendelig med tanke på utforming av fagplaner, organisering og drift av skoler.

Døve og hørselshemmedes har ingen synlig funksjonshemming. Mange elever vil i tillegg forsøke å skjule dette, også ved at eventuelle hørselshjelpemidler forsøkes skjult. Døve og hørselshemmede vil alltid være i mindretall i sin nærscole.

Vi merker oss at samisk, samisk kultur, kvensk er behørig behandlet flere steder i forslaget. Det er bra. Det er imidlertid en stor mangel at norsk tegnspråk og tegnspråkets status som offisielt språk og døves kultur og identitet ikke er nevnt.

Den generelle delen danner grunnlag for utarbeidelse av nye fagplaner i de enkelte fag, og for å sikre tegnspråk og døves kulturhistorie er det nødvendig at dette forankres allerede i den generelle delen.

Vår uttalelse vil derfor konsentrere seg om hvorvidt den overordnede delen i tilstrekkelig grad synliggjør døve og hørselshemmedes elevers rettigheter, om dokumentet danner et godt grunnlag for opplæring i skoler tilrettelagt for døve og hørselshemmede, samt for døve og hørselshemmede elever i ordinær skole. Sametinget har i egen høring bedt sine høringsinstanser uttale seg spesielt om dette. Det er på sin plass at dette også sikres når det gjelder døve og hørselshemmede elever.

Dokumentets navn

Når det gjelder Departementet forslag til navn mener vi at ordet «læreplanverket» må med.

Grensen 9, 0159 Oslo

Telefon: 23 31 06 30 Teksttelefon: 23 31 06 40 Telefaks: 23 31 06 50 E-post: post@doveforbundet.no Hjemmeside: www.deafnet.no

Bankgiro: 8200.01.77004 Konto for gaver: 8200.06.08072 Organisasjonsnummer 974 252 708

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MÄRTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

Vi foreslår derfor følgende navn:

«Overordnet del læreplanverket – verdier og prinsipper».

Høringsnotatet 1.1 Menneskeverdet

Her fremheves det mestring av eget liv, utvikling av selvtillit og trygg identitet, samt det å kunne ytre seg fritt. Dette er viktige grunnleggende elementer i et godt liv.

For at døve og hørselshemmede elever skal oppleve dette er det viktig at norsk tegnspråk er godt forankret i den generelle delen av læreplanverket, da dette for mange vil være det språket som nettopp fører til mestring, selvtillit, identitet, og det å kunne ytre seg.

FN-Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne bør også nevnes under dette punktet, se spesielt konvensjonens artikkel 24 og 30. Slik at man i arbeidet med det psykososiale miljøet på skolene og de ulike fagplanene, også har og kan formidle kunnskap om denne.

Høringsnotatet 1.2 Kultur, identitet og mangfold

Her må norsk tegnspråk, døves identitet og kulturarv nevnes på samme måte som samisk. Det må slås fast at tegnspråk er et offisielt språk med egen grammatikk og oppbygging.

Videre sies at for å nå de målene som nevnes under dette punktet stiller det store krav til skolen og lærernes flerkulturelle kompetanse. I den forbindelse må lærerutdanningen forsterkes når det gjelder kunnskap om døve og hørselshemmede, døves kultur og tegnspråk, hørselshjelpemidler osv. Dette nevnes her fordi det antas at læreplanverket ligger til grunn for lærerutdanningen. Skoleeiere, rektorer og lærere må være bevisst på sin mulige mangel på kunnskap på dette området.

Døve og hørselshemmede er gjerne tospråklige, dvs. de bruker både norsk tale og skriftspråk og tegnspråk. Det er denne tospråkligheten som gjør disse elevene til trygge språkbrukere.

Punktet sier også at alle elever skal lære om og få forståelse for urfolk, minoriteter. Samisk historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter nevnes spesifikt.

På samme måte må dokumentet slå fast at alle elever skal lære om døve og hørselshemmedes historie, språk, kultur, samfunnsliv og rettigheter. Døve og tegnspråklige er en språklig og kulturell minoritet i Norge. Språket brukes på alle samfunnsområder og er en levende del av den norske kulturarven.

Når det gjelder 3.setning i 6. avsnitt må denne endres til følgende; «Norsk, Norsk tegnspråk og Samisk er likeverdige språk».

Høringsnotatet 2.2 Sosial læring og utvikling

Dette punktet omhandler et utfordrende område for mange døve og hørselshemmede elever. De opplever alt for ofte å falle ut av sosiale sammenhenger, falle ut av samtaler og aktiviteter, og kan lett isolere seg.

Grensen 9, 0159 Oslo

Telefon: 23 31 06 30 Teksttelefon: 23 31 06 40 Telefaks: 23 31 06 50 E-post: post@doveforbundet.no Hjemmeside: www.deafnet.no

Bankgiro: 8200.01.77004 Konto for gaver: 8200.06.08072 Organisasjonsnummer 974 252 708

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MÄRTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

For døve og hørselshemmede elever er det krevende å følge med på de sosiale arenaene. Bevissthet og kunnskap om dette, samt grunnleggende tegnspråkkompetanse hos alle elever vil kunne avhjelpe dette. Hvorvidt tegnspråk skal bli et mulig språk for alle er en annen skål, men bevisstheten om språket må befestes i læreplanverket. Det er fritt frem for enhver lærer å oppfordre alle elevene til å lære seg grunnleggende tegnspråk, for eksempel via ulike apper som finnes på markedet. Lærerne må oppfordre til lek og lær når det gjelder språk.

Høringsnotatet 2.4 Grunnleggende ferdigheter

Også her mangler befestning av norsk tegnspråk. Her nevnes kun norsk og samisk. Norsk tegnspråk vil i tillegg til å danne grunnlaget for opplæring i lesing, skriving og muntlige ferdigheter, også spille en viktig rolle i matematikkfagets teoretiske del. Norsk tegnspråk må tas inn på lik linje med norsk og samisk.

Norsk tegnspråk har hovedansvaret for opplæringen i muntlige ferdigheter, tekstskaping og avlesning av tegnspråktekster.

Mobbing og andre former for diskriminering

Formålsparagrafen sier at alle former for diskriminering skal motarbeides. Vi er av den oppfatning at det daglige ansvaret for å forhindre/stoppe dette kunne vært tydeligere nedfelt i forslaget.

Mobbing er et problem i samfunnet generelt, og i særdeleshet i skolen. Det er foretatt generelle undersøkelser. Spesifikke undersøkelser blant særlig sårbare grupper viser imidlertid en alarmerende høy forekomst av mobbing.

Fra høsten av inntreer aktivitetsplikt for skolen. Det er vel og bra. Det i seg selv løser imidlertid ikke problemet med utsatte grupper. Dette må løses ved at lærere og skoleeiere blir satt i stand til å hindre og stoppe mobbing og uønsket adferd. Derfor må det i langt større grad forankres som en plikt, i den generelle delen av læreplanverket, at det daglige ansvaret for å forhindre/stoppe slike situasjoner ligger hos den enkelte lærer, rektor og skoleeier. Elever som opplever mobbing har ikke tid til å vente på byråkratiske prosesser.

Lærerutdanningen

Lærerstudenter må i langt større grad settes i stand til å håndtere og stoppe mobbing, diskriminering og uønsket adferd, samt ansvarlig gjøres vedrørende dette.

Avslutningsvis

Gjennomgående mener Norges Døveforbund at ny generell del av læreplanverket for grunnopplæringen skal gjenspeiles i hva stortinget har bestemt. Vi tenker her på St. meld 35 Mål og mening (2007-2008) som stadfester at norsk tegnspråk er et fullverdig språk på lik linje med andre språk og er en del av den norske kulturarven. For mange døve og hørselshemmede elever består deres funksjonshemming av at de har nedsatt hørsel. For disse er deres naturlige språk norsk tegnspråk. Ved at disse blir sett på som en språklig

NORGES DØVEFORBUND

PRINSESSE MÄRTHA LOUISE ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

minoritetsgruppe og tilrettelegges deretter, og ikke bare som en gruppe med særskilte behov, vil man oppnå at disse elevene kan få en mer normal progresjon under utdannelsesforløpet.

Samfunnets ønske om at flest mulig elever med særskilte behov skal integreres i den vanlige skolen må også gjenspeiles i lærerutdanningen. Noe som langt fra er tilfellet i dag.

Oslo, 12. juni 2017

Med vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Bjørn A. Kristiansen
Generalsekretær

Tove Fredrikke Bergh
Oppvekstkonsulent